

آیین‌های سنتی عزاداری

مهدی میرحسینی

آیین‌های سنتی عزاداری در سیرجان

آیین‌های عزاداری در سیرجان ترکیبی از سنت‌های مذهبی و فرهنگی بومی است که نسل به نسل منتقل شده است. برخی از مهم‌ترین این آیین‌ها عبارتند از: روضه‌خوانی و سینه‌زنی؛ یکی از رایج‌ترین و دل‌نشین‌ترین مراسم، روضه‌خوانی است که در آن مرثیه‌سرایان با صدایی پر احساس واقعه کربلا را برای جمعیت بازگو می‌کنند. سینه‌زنی‌های دسته‌جمعی همراه با نوحه‌خوانی‌های محلی، فضای معنوی خاصی به مراسم می‌بخشد.

تعزیه‌خوانی: یکی از شاخص‌ترین آیین‌های محرم در سیرجان، تعزیه‌خوانی است. این نمایش‌های تعزیه، روایتگر حادثه عاشورا هستند و به صورت نمایشی اجرا می‌شوند. مردم با پوشیدن لباس‌های مخصوص و ایفای نقش‌های مختلف، صحنه‌های تاریخی کربلا را به تصویر می‌کشند.

چهل‌چراغ: این آیین یکی از نمادین‌ترین رسوم عزاداری در سیرجان است که در شب‌های عاشورا و تاسوعا اجرا می‌شود. عزاداران با چراغ‌های دستی و فانوس‌های سنتی، دسته‌جات خود را در خیابان‌ها به حرکت در می‌آورند و به سوگ می‌نشینند.

شمع روشن کردن در شام غریبان: این آیین که بازمانده از فرهنگ چند هزار ساله‌ی ستایش نور در ادیان یکتاپرست ایران باستان است در قرآن کریم نیز با بیان زیبای «الله نور السماوات و الأرض» تأیید ضمنی شده است. در سیرجان به شکلی نمادین همراه با روشن کردن شمع در جایگاه‌های مخصوص از پیش تعیین شده و همراه آن دعا و نیایش به درگاه خداوند و سوگند دادن به غریبی و مظلومی امام حسین (ع) و یاران و اهل بیتش توسط فردی که شمع‌ها را نذر کرده یا روشن می‌کند، زمزمه می‌شود. روشن کردن شمع به عنوان نمادی از عشق و وفاداری به امام حسین (ع) در برخی از

سیرجان به دلیل قدمت، فرهنگ غنی و آیین‌های مذهبی‌اش، به «دارالحسین» مشهور شده است. این شهر به واسطه جایگاه ویژه‌ای که امام سوم شیعیان در دل مردم دارد، به‌ویژه در ماه محرم، به یکی از کانون‌های مهم عزاداری و برگزاری مراسمات آیینی تبدیل می‌شود. گزارش پیش رو، نگاهی داریم به تاریخچه سیرجان، وجه‌تسمیه آن به «دارالحسین» و آیین‌های سنتی و منحصر به فرد عزاداری در این شهر.

تاریخچه و اهمیت فرهنگی سیرجان

سیرجان یکی از قدیمی‌ترین شهرهای استان کرمان است که ریشه‌های تاریخی آن به دوران پیش از اسلام بازمی‌گردد. این شهر به خاطر موقعیت جغرافیایی خود، به‌عنوان یک مرکز مهم تجاری و فرهنگی در منطقه شناخته می‌شود. مردم سیرجان از دیرباز به مهمان‌نوازی، عرق به ارزش‌های دینی و حفظ سنت‌های محلی شهره بوده‌اند. واژه «دارالحسین» که به این شهر داده شده است، نشان‌دهنده عشق و ارادت عمیق مردم این منطقه به امام حسین (ع) و اهل بیت است. این لقب، بیانگر جایگاه خاصی است که قیام کربلا و شهادت امام حسین در فرهنگ و باورهای مردم سیرجان دارد.

ماه محرم و اهمیت آن در سیرجان

ماه محرم، به‌عنوان ماه عزاداری برای امام حسین (ع) و یارانش، در سیرجان با شور و شکوه ویژه‌ای برگزار می‌شود. مردم این شهر، از مرد و زن، پیر و جوان، با پایبندی به سنت‌های قدیمی، به استقبال این ماه می‌روند. عزاداری‌ها از چند روز پیش از شروع ماه محرم آغاز شده و تا اربعین حسینی ادامه دارد. مراسم در سیرجان علاوه بر جنبه‌های مذهبی، نمادی از همبستگی اجتماعی و حفظ هویت فرهنگی مردم است. در این ماه، مساجد، حسینیه‌ها، تکایا و خیابان‌های شهر مملو از جمعیت عزاداران می‌شود.